herpy

PILGIFTSGRODOR

Variable Poison Frog

Ranitomeya variabilis

Ranitomeya variabilis är en liten, dagaktiv pilgiftsgroda på 15-20 mm från Andernas östsluttningar och Amazonas. Den har många lokala former i gult, grönt och blått med svart teckning, förökar sig i bromelior och är känd för att hanen bär grodynglen runt mellan växtens vattensamlingar. En bra första art bland de små pilgiftsgrodorna.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates variabilis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-20 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt**
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**I bladveck (t.ex. bromelior)**
Ägg per läggning	**1-10**
Kläckning	**10-14 dagar**
Larvtid	**60-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Färdigfoder och andra grodyngel**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ranitomeya variabilis är en av de små pilgiftsgrodorna. Vuxna djur mäter omkring 15-20 mm från nos till kloak: de flesta mäter 15-18 mm, medan stora honor kan nå 19-20 mm. Honorna är tydligt större och rundare än hanarna.

Färgerna varierar mycket, som namnet antyder. Typiskt har grodan en gul till grön rygg med svarta fläckar eller ränder, en svart fläck på nosspetsen och blå till grönblå ben med stora svarta fläckar. I hobbyn finns flera lokala former, t.ex. 'Highland', 'Southern' och 'Borja Ridge', som säljs under egna namn och inte bör blandas. Den fläckiga högfjällsformen är den som den fläckiga formen av *R. imitator* härmar.

Taxonomin har varit rörig. Arten beskrevs 1988 av Zimmermann och Zimmermann som *Dendrobates variabilis* och har periodvis slagits ihop med *R. ventrimaculata*. Många djur som i hobbyn gick under namnet *R. ventrimaculata* hör i dag till *R. variabilis*. 2022 flyttades också bestånden i Franska Guyana och östra Brasilien, som tidigare räknades till *R. amazonica*, till *R. variabilis*. Den närmaste släktingen är *R. amazonica*.

Hudgift: Pilgiftsgrodor bildar inte sitt gift själva. Vilda *R. variabilis* har alkaloider i huden, och de kommer från födan, troligen små leddjur som myror och kvalster. Uppfödda djur som lever på bananflugor och hoppstjärtar saknar giftet eller har mycket lite av det, medan vildfångade djur kan behålla det länge. Fältet är därför satt till mild. Hantera inte grodorna, tvätta händerna efter arbete i terrariet och rör inte vid ögon och mun efteråt.

Arten är livlig, men vissa djur är lite skygga. Hanarna ropar med ett mjukt, surrande ljud från en förhöjd plats.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Ranitomeya variabilis har en tvådelad utbredning. Den västra delen ligger på Andernas östsluttningar och i det angränsande låglandet i Peru och Ecuador, med kärna i norra Peru kring övre Huallagafloden, och arten har hittats ända ute vid La Pedrera i sydöstra Colombia. Den östra delen omfattar Franska Guyana och östra Brasilien (Pará och Amapá), sedan dessa bestånd flyttades från *R. amazonica* 2022.

De två delarna ligger mycket långt från varandra, och forskarna anser att artens avgränsning behöver undersökas närmare. Det kan alltså sluta med att bestånden delas igen. Håll därför alltid former från olika områden åtskilda.

> **Naturlig utbredning:** Peru, Ecuador, Colombia, Brasilien och Franska Guyana.

LIVSMILJÖ

Ranitomeya variabilis lever halvt i träden i primär och sekundär regnskog. I Peru lever den i ostörd skog på medelhöga bergsryggar på 900-1.200 m höjd, men arten finns också i låglandet. Grodan ses i den låga vegetationen, i buskar och på stammar, men också i lövlagret, i Franska Guyana bland annat längs stränderna av bäckar och små floder.

Ägg och grodyngel utvecklas i vattensamlingar i växter, särskilt i bromelior av släktet *Aechmea*. Vattensamlingarna, som hanarna väljer, rymmer i genomsnitt omkring 112 ml, alltså väsentligt mer än dem som *R. imitator* använder. I det peruanska utbredningsområdet faller omkring 2.500 mm regn om året, med en torrare period från juni till september, och temperaturen växlar mellan ca 16 och 32 °C.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Skötsel

TERRARIET

Ett par *R. variabilis* behöver ett terrarium på minst 40 × 40 × 40 cm, och samma mått räcker till en trio. Varje extra groda behöver ca 4 liter mer plats. Grodorna klättrar gärna, så välj hellre ett högt än ett lågt terrarium.

Inred med dräneringslager, ett fuktigt bottensubstrat och ett lager fallöv. Kork eller ett fuktbevarande material på bak- och sidoväggar ger klätterytor. Plantera tätt med bromelior, klätterväxter som gullranka och små växter som begonia, så att grodorna har gömställen och yngelplatser. Sätt filmburkar på väggen nästan lodrätt, men så snett att det står lite vatten i botten; de fungerar som konstgjorda bladveck.

Arten är fredligare än många andra i släktet. Den kan hållas i blandade grupper, och i ett motsvarande större terrarium kan till och med nio vuxna hållas ihop utan aggression. Ta dock bort ett djur som jagar de andra. Sätt aldrig ihop olika former eller arter.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Håll terrariet på 21-26 °C på dagen och 18-22 °C på natten. Kortvarigt tål arten upp till 27 °C, men temperaturen får aldrig komma över 29 °C. Ägg och grodyngel kan hållas vid konstant 24 °C.

Extra värme behövs sällan; ljuset till växterna räcker ofta. Ställ aldrig terrariet i direkt solljus och håll koll på temperaturen på sommaren, när små terrarier snabbt blir för varma. Ingen sval viloperiod är dokumenterad.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 70-100 %. Sikta på nästan 100 % morgon och kväll och 70-75 % mitt på dagen. Arten kan klara sig kortvarigt vid 50 % om den har rent vatten att sitta i, men det är en nödlösning.

Spraya dagligen med osmosvatten eller regnvatten. Ett dimsystem som går tre gånger om dagen och en väggbeklädnad som håller kvar fukten gör det enklare. Låt bladen torka upp lite mellan sprayningarna, och se till att det finns luftväxling så att det inte bildas mögel.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ge grodorna en låg vattenskål eller en liten vattendel, och håll vattnet så lågt att den minsta grodan kan sitta med huvud och överkropp ovanför vattnet; arten simmar dåligt. Bromeliornas bladkar och filmburkarna är lika viktiga, för här läggs ägg och grodyngel. Rent vatten i filmburkarna är nästan en förutsättning för att grodorna ska lägga ägg. Använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten, och använd aldrig tvål eller rengöringsmedel i terrariet.

Grodynglen kan hållas ett och ett i små behållare på 10 × 10 × 10 cm med friskt osmosvatten, ett blad från ett tropiskt mandelträd, en stjälk *Anubias* och lite mossa.

LJUS OCH UVB

Grodorna är dagaktiva och lever i skogens skugga. Ljuset är först och främst till för växterna: LED-ljus 12-14 timmar om dagen är lagom. Det är inte dokumenterat att arten behöver UVB, och det används normalt inte. Väljer du en svag UVB-källa, se till att det är tät beplantning och skugga. Ljuset får inte värma upp terrariet.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

R. variabilis är så liten att den bara kan ta små foderdjur: hoppstjärtar, vinglösa bananflugor (*Drosophila melanogaster*) och små gråsuggor. Stora vuxna kan också ta *D. hydei*. I naturen äter arten myror, små skalbaggar, termiter och andra små leddjur.

Utfodra vuxna och ungar dagligen med precis så mycket att det är uppätet till nästa utfodring. Damma foderdjuren med ett vitamin- och mineraltillskott, och följ tillverkarens anvisning, eftersom överdosering av vissa vitaminer kan skada. Håll alltid egna kulturer av bananflugor och hoppstjärtar, så att tillgången är stabil.

BETEENDE OCH HANTERING

R. variabilis är dagaktiv och fredlig. Hanarna ropar från förhöjda platser, och i naturen har arten ett fritt parningssystem utan fasta par och utan försvarade revir. I terrariet kan man därför ofta hålla flera djur tillsammans, men vissa djur är blyga och gömmer sig när man närmar sig.

Grodorna bör inte hanteras. Huden är tunn och ömtålig, och rester av tvål och kräm från händerna kan skada dem. Ska en groda flyttas, lock in den i en genomskinlig hink.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna är större och rundare än hanarna, och bara hanarna ropar. Det är de säkraste kännetecknen. Ålder vid könsmognad är inte dokumenterad. Det enklaste sättet att få ett par är att föda upp eller köpa flera ungar och hålla dem tillsammans.

PARNING

Parningen sker på dagen och toppar efter regn. Hanen ropar från en förhöjd plats, ropar oftare när en hona närmar sig och leder henne till förökningsplatsen. Före äggläggningen samlas grodorna parvis eller i små grupper på upp till fem djur, och flera hanar kan ropa samtidigt utan att slåss. Äggen läggs tidigt på morgonen.

Arten är lätt att få att föröka sig. Ge grodorna bromelior och filmburkar med rent vatten, stabil värme och hög luftfuktighet.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger 1-6 ägg per läggning i naturen; i fångenskap är 4-6 ägg vanligt, men upp till 10 ägg förekommer, och nya läggningar kommer med en till tre veckors mellanrum. Äggen sitter på bromeliebladet precis ovanför vattenkanten, inte i vattnet, medan grodorna i filmburkar ofta lägger dem under vattenytan.

När grodynglen kläcks bär hanen dem ett eller två åt gången till en annan vattensamling, ofta en annan bromelia. Grodynglen äter ägg, andra grodyngel, dött organiskt material och små insektslarver, och honan bidrar normalt inte med foderägg. I fångenskap lägger honorna dock ibland foderägg. På grund av kannibalismen är det bäst att ta bort grodynglen och hålla dem ett och ett. Utfodra med fint grodyngelfoder eller krossat torrfoder för akvariefiskar.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 10-14 dagar, och vid konstant 24 °C simmar grodynglen fritt efter 10-11 dagar.

Från kläckning till metamorfos går det oftast 60-80 dagar. Hela utvecklingen från ägg till färdig groda tar omkring 80-90 dagar. Dödligheten kan vara hög, och missbildade ben förekommer. När frambenen kommer fram måste grodynglet kunna ta sig upp: lägg en bit kork på vattnet, och flytta den lilla grodan till ett fuktigt uppfödningsterrarium när svansen nästan är indragen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade grodorna är mycket små. Ge dem hoppstjärtar de första ungefär två veckorna och därefter också små bananflugor och nykläckta syrsor. Håll dem i ett litet terrarium på 40 × 50 × 40 cm inrett som de vuxnas med växter, gömställen och en liten vattendel.

Utfodra dagligen, och damma fodret lätt med vitaminer och mineraler. Hoppstjärtar är en stor hjälp i början. Ungarna kan gå i grupp, och hur snabbt de växer är inte dokumenterat.

Hälsa och vanliga misstag

Pilgiftsgrodor är känsliga för värme, torka och dålig hygien. De viktigaste felen är:

- För varmt eller för torrt terrarium. Grodorna blir slöa, tappar vikt och förlorar färg.
- Smutsigt vatten i grodyngelbehållarna, som ger svampar och sjukdom.
- Foder utan vitamin- och mineraltillskott, som ger benproblem och svaga ungar. Missbildade ben hos grodyngel och ungar kan hänga ihop med näringen.
- Nya djur som för med sig smitta. Håll nyinköpta grodor i karantän för sig under en period.

En frisk groda har hel hud och en tydligt rund mage. Sök snabbt en veterinär med kunskap om amfibier om grodan slutar äta, sväller upp, får sår eller röda, svullna områden på huden.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.